

7/4501

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610/3103
Konu : Yazılı Soru Önergesi

15 AGUSTOS 2008
11/08/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) Başbakanlığa gönderdiğiniz 25.07.2008 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.
01.0.GNS.0.10.00.02-7/4051-8013/16780 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 28.07.2008 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-85-18/3341 sayılı yazısı.

İlgi (a) da kayıtlı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının yazısı ile, ilgi (b) de kayıtlı yazı ekinde alınan, Adana Milletvekili Nevin Gaye ERBATUR'a ait 7/4501 esas no'lu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:
1- Görüş (4 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği: TBMM Başkanlığı'na
Bilgi: Başbakanlığa

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

:Nevin Gaye ERBATUR

Adana Milletvekili

Esas No

: 7/4501

Yapılan kimi araştırmaların sonuçlarına göre, Türkiye'de gıdanın ortalama ton başına katma değeri 5 dolar iken, bu değer Avrupa'da 500 dolar, Amerika'da ise 800-900 dolardır. Bu rakamlar göstermektedir ki ülkemiz tarımsal üretim açısından zengin ve üretken olmasına rağmen tarıma dayalı sanayi konusunda piyasadan aldığı pay çok düşüktür. Bu payın yükseltilmesi ve Türkiye'de tarıma dayalı sanayinin desteklenmesi hem ülke ekonomisinin kalkınmasında hem de tarım sektöründen geçinen ailelerimizin refah seviyelerinin artırılmasında faydalı olacaktır. Tabi, tarıma dayalı sanayinin gelişebilmesi için, hammadde kaynağı olan tarım sektörünün de tekrar canlandırılması ve güçlendirilmesi gerekmektedir. Bunun için gerekli desteklemelerin zamanında yapılması şarttır. Ayrıca, üreticilerin modern tarım teknolojilerini kullanmaları konusunda da yönlendirilmesi Türk tarımının gelişmesinde de etkili rol oynayacaktır. Bu çerçevede;

SORU 1- Tarım sektörünün yaşadığı sıkıntılardan kurtulması ve büyümesi için, üreticilerin desteklenmesi, modern tarım yöntemlerinin kullanımının teşviki gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için herhangi bir acil eylem planı düşünülmekte midir?

CEVAP 1- Bakanlığımızca 2008-2012 döneminde rutin hizmetler dışında gerçekleştirilecek olan proje ve faaliyetleri içeren bir Eylem Planı hazırlanmıştır.

Web tabanlı bir yazılım programıyla etkin izleme ve değerlendirme yapılan Plan kapsamında faaliyetler "Aylık" olarak takip edilmektedir.

Eylem Planı kapsamında genel olarak;

- Tarımsal desteklerin etkinliğinin artırılması,
- Arz açığımız olan ürünlerin üretiminin artırılması,
- Üretimde kalitenin artırılması,
- İşletme ölçeklerinin büyütülmesi,
- Tarla içi geliştirme ve sulama yatırımlarının desteklenmesi,
- Enerji tarımının geliştirilmesi,
- Sektörünün rekabet gücünün artırılması ve uluslar arası piyasalara entegrasyon,
- Gıda güvenliği ve güvencesi,
- Tarım-sanayi entegrasyonunun güçlendirilmesi,
- Etkin bir örgütlenme yapısı,
- Kırsal kesimin hayat şartlarının iyileştirilmesi,
- AR-GE çalışmalarına önem verilmesi,

Konuları yer almaktadır.

Ayrıca, 60. Hükümetin 2008 Yılı Programında tarımsal konularda ve Bakanlığımızın Eylem Planında yer alan konulara paralel ya da tamamlayıcı nitelikte tedbirler yer almaktadır.

SORU 2- Özellikle TÜİK tarafından son açıklanan istatistiklerin de gösterdiği üzere tarım sektöründeki istihdam giderek düşmektedir. Tarımsal istihdamın artırılabilmesi için ne gibi tedbirler alınmıştır?

CEVAP 2- Ülkemizde 1990'lı yıllarda tarım sektöründeki istihdamın toplam istihdam içerisindeki payı %44-46 iken bu oran 2000'li yıllarda %26-30 seviyelerine gerilemiştir. Gelişmiş ülkelerde tarım sektöründeki istihdamın toplam istihdamda ki payı % 15 civarındadır. Hükümetimiz kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımızın refah seviyelerinin artırılması için gerekli çalışmaları sürdürmektedir.

58, 59 ve 60. Hükümetler döneminde tarım sektörü öncelikli sektörler arasında değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, çiftçilerimize verilen destekler önemli oranda artırılmış, insanlarımızın yeterli ve kaliteli gıda tüketebilmesi için gerekli hassasiyet gösterilmiştir.

Toplam tarımsal destekleme miktarı;

- 2002 yılında 1,868 Milyar YTL iken,
- 2007 yılında 5,542 Milyar YTL'ye çıkarılmıştır.
- Hükümetlerimiz döneminde toplam tarımsal destekler yaklaşık 3 kat artırılmıştır.

Yağlı tohum primleri 7 kat, hayvancılık destekleri 16 kat artırılmıştır.

Ayrıca, tarımsal destekler üretim ve kalitenin artırılmasına yönlendirilmiştir.

Çiftçilerimize ilk kez mazot, sertifikalı tohum, sübvansiyonlu kredi desteği vb. destekler verilmeye başlanmıştır.

2001 yılında kaldırılan kimyevi gübre desteği uygulaması doğrudan çiftçilere verilmek suretiyle tekrar başlatılmıştır.

SORU 3- Tarıma dayalı sanayinin ülkemizde geliştirilmesi için yapılan çalışmalar nelerdir?

CEVAP 3- Bakanlığımızca yürütülen % 50 hibe destekli Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2006 yılında başlatılmıştır.

Bu çerçevede, tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi, ambalajlanması ve depolanması gibi ekonomik yatırımlar ve modern sulama yatırımlarının desteklenmesi ile gelir ve istihdam artırıcı faaliyetlere ağırlık verilmiştir.

Kırsal Kalkınma Destekleri kapsamında,
2006 ve 2007 yıllarında toplam;

- Proje tutarı 1 Milyar 67 Milyon YTL olan 2.683 proje kabul edilmiştir.
- Bu projelere 386,4 Milyon YTL hibe desteği sağlanmıştır,
- Projeler ile 29.180 kişiye iş ve ekonomimize 1 Milyar 10 Milyon YTL katkı sağlanmaktadır.

Ayrıca, yine Kırsal Kalkınma Destekleri kapsamında;

- Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında 31.07.2008 tarihi itibarıyla 2.994 projeye 42 milyon YTL hibe desteği verilmiştir.
- Basınçlı Sulama Sistemlerinin Desteklenmesine Yönelik Yatırımlar kapsamında 31.07.2008 tarihi itibarıyla toplam 2.337 projeye 66 milyon YTL hibe desteği sağlanmıştır.
- 2007 yılında başlatılan damla sulama ve yağmurlama sulama sistemlerine yatırım yapan çiftçilerimize Ziraat Bankası tarafından 5 yıla kadar vadeli ve 5 eşit taksitte ödenmek üzere sıfır faizli kredi desteği verilmektedir. Bu kapsamda, 31.06.2008 tarihi itibarıyla 24.292 çiftçiye 321 Milyon YTL sıfır faizli kredi kullanılmıştır.

Diğer vandan konuyla ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığından alınan cevabi bilgiler aşağıda ver almaktadır:

Tarıma dayalı sanayinin ülkemizde geliştirilmesi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından;

- Gıda Sektöründe İmalat yapan KOBİ ölçeğindeki işletmelere KOSGEB kredi desteği ile makine-teçhizat alarak, üretim ve kalitelerini yükseltmeleri ve rekabet güçlerini artırmaları amacıyla 24 ay vadeli "0" faizli kredi desteği,
- Deri Sanayinde faaliyet gösteren işletmelerin OSB dışındaki üretim faaliyetlerini sona erdirip, kredi vadesi içinde OSB içindeki tahsisli yerlerine taşınmalarını ve üretime başlamalarını desteklemek amacıyla KOSGEB tarafından 24 ay vadeli "0" faizli kredi desteği,
- Gıda ve İmalat Sektörleri dahil tüm KOBİ'lere Bölgesel Kalkınma, Danışmanlık ve Eğitim, Bilişim, Girişimciliği Geliştirme, Kalite Geliştirme, Pazar Araştırması ve İhracat Geliştirme, Teknoloji Geliştirme ve Uluslararası İşbirliği Geliştirme gibi konularda destekler sağlanmaktadır.

Öte yandan, tarıma dayalı sanayide önemli bir rolü olan ve 4572 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde faaliyet gösteren Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerine 2005/8839 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında ürün alım ve işletme kredisi sağlanmaktadır.

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak yönetilmeleri, piyasa koşullarında etkin ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyet gösterebilmeleri, rasyonel bir finansman yapısına kavuşmaları için 4572 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatta değişiklik çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanan Kanun tasarısı taslağı ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne açılmıştır.

SORU 4- Tarıma dayalı sanayinin gelişmesinin önündeki engellerin başında gelen lisanslı depoculuk faaliyetinin eksikliği gibi altyapı faaliyetlerinin eksikliğini gidermek için yapılan çalışmalar nelerdir?

CEVAP 4- 10.02.2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunla ilgili yönetmelikler, 08.10.2005-02.08.2006 tarihleri arasında çıkarılmıştır. (Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği, Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği, Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelik, Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği, Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği, Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliği)

Lisanslı depoculuğun özel sektör tarafından başlatılması ve yaygınlaştırılması arzulanmış ancak önemli bir gelişme olmaması sebebiyle Kamunun konuya öncülük etmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Bu doğrultuda, TMO ve TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) öncülüğünde bir lisanslı depoculuk şirketi kurulmasına yönelik olarak yapılan çalışmalar çerçevesinde, taraflarca 21.03.2007 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Varılan mutabakat sonucunda 51 milyon YTL sermaye ile TMO'nun iştiraki olarak kurulacak şirketin öncelikli olarak Şanlıurfa, Sivas, Aydın ve Çorum illerinde faaliyet göstermesine karar verilmiş ve bu amaçla şirket kurulmasına yönelik çalışmalar nihai aşamaya getirilmiştir. TMO, belirtilen illerde toplam 36.400 ton kapasiteli depolarını şirkete aynı sermaye olarak koyacaktır.

Türkiye'nin yıllık hububat üretimi ortalama 35 milyon tondur. Ülkemizdeki depo kapasitesi ise (8,5 milyon ton özel sektör ve 4,6 milyon ton TMO olmak üzere) toplam 13,1 milyon tondur. Yerinde tüketim ve yıllık ürün arzı dikkate alındığında ülkemizin halen 10-12 milyon ton depoya ihtiyacı bulunmaktadır.

Ülkemizin depo ihtiyacının karşılanması ve lisanslı depoculuğun geliştirilmesi amacıyla TMO tarafından yürütülen "Uzun Süreli Kiralama Garantisiyle Özel Sektöre Depo Yapıtılması Projesi" çerçevesinde, Karadeniz Bölgesinde 12 merkezde toplam 150.000 ton modern fındık deposu yaptırılmıştır.

Ayrıca, Söz konusu proje kapsamında 2 milyon ton kapasiteli hububat deposu yaptırılması amacıyla çalışma başlatılmış olup öncelikli olarak 21 merkezde toplam 600.000 ton depo yaptırılması için ihaleye çıkılmış ve 160.000 ton depo yapımı için teklif alınmıştır. Alınan teklifler üzerinde değerlendirmeler devam etmektedir.

Konuyla ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığından alınan cevabi bilgiler ise şu şekildedir.:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanan ve ürün ihtisas borsalarının, lisanslı depoların, yetkili sınırlandırıcıların (laboratuvarların) kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin Kanunlar ve yönetmelikler hazırlanarak yürürlüğe girmesi sağlanmıştır.

17 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunuyla; ülkemizde eksikliği hissedilen lisanslı depoculuk sisteminin kurulması, tarım ürünlerinin standartlara göre alınıp satılması, sigorta edilmesi, tazmin fonu vasıtasıyla mudi menfaatlerinin güvence altına alınması, lisanslı depo teminatına bağlanması, ürün ticaretinde borsa garantisi getirilmesi, elektronik ürün ticaretine geçilmesi, ihtilafların çözümünde bilirkişi ve tahkim yolunun kullanımı gibi temel yenilikler getirilmiştir.

Belirtilen bu hususlarla birlikte anılan mevzuatla temel olarak; gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, hem üreticilere hem de tüccar ve sanayicilere büyük yararlar sağlayan tarımsal ürünlerin lisanslı depolarda güvenli şekilde muhafaza edilmesi, ürünlerin ürün senedi vasıtasıyla ticari meta haline dönüştürülüp ürün ihtisas borsalarında ulusal ya da uluslar arası düzeyde pazarlanması, ürün sahiplerine daha ucuz kredi imkanlarının sunulması, ürün ticaretimizdeki kayıtdışılığın asgariye indirilmesi, devletimizin daha sağlıklı tarımsal üretim ve destekleme politikaları geliştirmesine imkan sağlanmasının yanında, ürünlerin standartlarına göre alınıp satılması, kaliteli ürün tedarikinin sağlanması, ürünlerin daha yüksek fiyatlardan pazarlanmasıyla kaliteli üretimin teşvik edilmesi gibi hususların da gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda gelecek vadelerde, ürün fiyatlarının oluşumunu sağlayarak, üretici ile sanayicilerimizi fiyat risklerinden korumayı amaçlayan vadeli ve opsiyon borsasının da faaliyete geçmesi ve vadeli borsaların etkin şekilde faaliyet gösterebilmeleri için, bunların altyapısı olan ürün standartları, refere edilen bir spot borsa fiyatı ile lisanslı depoculuk sisteminin ülkemizde kurulmasına duyulan ihtiyaç daha da artmaktadır.

Gelinen noktada, lisanslı depoculuk sisteminin gerçekleştirilmesi yönünde çabalar sürdürülmekte olup, 8 girişimci, lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunmak için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na müracaat etmişler, bunlardan ikisine lisanslı depo şirketi kuruluş izni verilmiştir.

Ayrıca, TMO ve TOBB öncülüğünde bir lisanslı depoculuk şirketi kurulması yönünde çalışmalar devam etmektedir.